

MAKLEIT LÁSZLÓ
(szöveg és kép)

A monarchia csúcsán

A Három-forrás

Bizonyára sokan tudják, hogy az első világháborút lezáró békerendszer Ausztria számára is komoly területi veszteséget jelentett. A legmagasabb hegyeket magába foglaló Tirol tartomány három részre szakadt, Észak- és Kelet-Tirol – melyek így nem is határosak egymással – Ausztriában maradt, míg Dél-Tirol Olaszországhoz került. Aki az egykori Osztrák–Magyar Monarchia tetejét, a 3905 méteres Ortler (olaszul Ortles) szeretné megmászni, annak most a napfényes Itáliába kell eljutni. Így tettünk mi is, és egy júliusi délután – szakadó esőben – megérkeztünk a hegy lábánál fekvő Trafoi falucska kempingjébe.

A csúcsra vezető normál út a közeli Sulden (Solda) nevű településről indul, de a kiváló kempingezési lehetőséget biztosító Trafoi is jó alternatívát jelent. Világvárosra ne számítsunk, még kenyér is csak rendelésre kapható, ezért először a szomszéd faluba kellett átmenni, túraösvényben azonban nincs hiány. Svájci mászásról ér-

kezte hosszú akklimatizációt nem terveztünk. A szünni nem akaró csapadék azonban még a kisebb magaslatokat is fehérbe öltöztette, így az első napsütéses reggelen inkább a közeli Schafberg 2935 méteres csúcsára kapaszkodtunk fel. Mindössze két párossal találkoztunk, pedig a túra kiindulópontját jelentő menedékházig felvonóval is el lehet jutni.

Ahányszor déli irányba tekintettünk, egyetlen hegy töltötte be a látóhatárt, az Ortler gigászi tömbje. Vajon hol vezethet az útvonal? Hiába tanulmányoztuk korábban a térképet, a hegyet nézve nehezen állt össze a kép. Nem baj, legfeljebb kreatívak leszünk! Egyet viszont eldöntöttünk, ha az időjárás számottevően nem romlik, másnap elindulunk. A havazást követően ugyan kevesebb mászó vág neki a csúcsnak, kevesebb a vezetett parti, így az optimális útvonal megtalálása nehezebb, ugyanakkor az embertömeg nélkül biztonságosabb az omladékos terepen történő haladás. A friss hó reggelre általában keményre fagy, tovább csökkentve a kőomlás veszélyét.

Trafoi látképe

Optimális körülmények esetén a csúcs egy nap alatt is megmászható, az elmondottak miatt érdemes kihasználni a kora reggeli indulás előnyeit. A Julius Payer nevét viselő menedékháztól a legjobb reggel öt-fél hat között indulni, ezért az ide vezető néhány órás utat kényelmesebb előző este megtenni, az éjszakát pedig a házban tölteni.

Trafoi felől indulva a térkép szerint két menedékház is útba esik, először az Alpenrosen Hütte, majd az Edeilweiss Hütte – a hegy virágaira utaló elnevezésükkel ellentétben azonban a házak jelene igencsak siralmas. Az Alpési Rózsa ház helyén csak nagy rakás deszkát találtunk, a havasi gyopár nevét viselő épületre pedig omladozó falak emlékeztetnek. Az 1540 méteren elterülő Trafoiból a romok mellett elhaladva 4–5 óra alatt érhetünk a 3029 méteren fekvő Payerhüttele. Túrázókkal csak akkor találkoztunk, amikor útvonalunk összetalálkozott a Sulden felől vezető, rövidebb ösvénnyel. Azonban – várakozásunknak megfelelően – másnap csak kevesen vállalkoztak a mászásra.

Sokak kedvelt fiatalkori olvasmányja volt Benedek István „Csavargás az Alpokban” című regénye. Az író diákkorában, 1933-ban járt az Ortleren, és beszámol róla, hogy túrájuk napján legalább negyvenen indultak a csúcsra. Vélhetően az éppen abbamaradt havazásnak köszönhetően mi a reggeli készülődés során csak 8–10 mászót számoltunk össze. Igyekeztünk a vezetett csoportokat előre engedni, így legalább az útvonal keresésével nem kellett bajlódni.

Vízesés a Három-forrás közelében

Útban a Schafberg felé

A túra első szakasza néhány kitett gerinccel kombinált könnyű sziklamászás. Az egyetlen veszélyesnek tartható falon beépített láncok segítik a haladást, ezért elegendő a klettersteig-szett használata. A legtöbben saját kötelükkel is biztosítottak, ennek ellenére nagyon jó tempóban haladtak. A sziklás részen még képeket is alig készítettem, mert nem szerettünk volna a csoporttól lemaradni. Két kellemetlen áthajlásnál visszafelé haladva már mi is biztosítottunk, felfelé azonban a gleccserhatárig a kötél jól megfért a hátizsákban. Az útvonal egyszerűbb szakasza a lankás gleccser. Egyetlen rázószabb pontját csak az a hasadék jelentette, ami fölött rendkívül vékony hóhidacska ívelt át, innen azonban már sima volt az út felfelé. A gleccseren természetesen kötelező a kötél használata.

Hosszan időztünk a csúcson. Élveztük a panorámát, elfogyott a csúcs-csoki, elkészültek a fotók, egy lassabb parti előtt azonban végül mi is visszaindultunk - a sziklán ugyanis már kevés lehetőség adódik előzésre. A Payerhüttében még így is belefért a programba egy késői ebéd, estére pedig újra Trafoi kempingjében voltunk.

Gleccserhasadék

A menedékháztól oda-vissza nyolc órát igénylő mászás a szikla és gleccser kombinációját kedvelők számára jelent igazi élvezetet, a túra összességében mégsem nevezhető könnyűnek. Azt pedig ma is nehéz elgondolni, hogyan mászhatták meg a csúcst az akkori technikai lehetőségek birtokában több mint kétszáz évvel ezelőtt, 1804-ben. Igaz, a Mont Blanc és a Grossglockner ekkor már nem volt „szűz”, a Dufourspitze és a Matterhorn meghódítása viszont még jó pár évtizedet váratott magára. Az Ortler első megmásítása szorosan összefügg a Grossglockner négy évvel korábbi elérésével. Habsburg-Toskanai János főherceg, aki maga is szenvedélyes alpinista volt, úgy érezte, bátyja, I. Ferenc birodalmának legmagasabb csúcsa sem maradhat meghódítatlan. Először egy salzburgi térképész, J. N. Gebhard kapott megbízást a mászásra, ötödik kísérlete után azonban felhagyott a további próbálkozással. Josef Pichler, helyi zergevadász számára ekkor érkezett el a nagy pillanat, és megragadta a pénzdíjjal is jutalmazott lehetőséget.

A Stelvio-hágó útja kerékpáros-paradicsom

Három társával 1804. szeptember 27-én érte el a csúcst, a mászás azonban nem csak napjainkban tűnik bravúrnak, de szavaikat már akkor is kétségbe vonták. Gebhard unszolására végül még kétszer felmentek a csúcsra. Pichler 1805. augusztusában egy a völgyből távcsővel látható zászlót, majd szeptemberben egy fáklját vitt magával, végül ennek észlelése után elismerték a csúcs meghódítását. A siker révén maga a főherceg is beírta magát a hegymászás történetébe. Neve a hazai túrá-

Az Ortler tetején

zók számára sem ismeretlen, bár a Lajtán túl természetesen nem magyar nevet használnak. Több menedékház, köztük a Grossglockner alatti hütte névadója nem más, mint Erzhergog Johann. A sors iróniája, hogy az ország frissen megmászott legmagasabb pontja a napóleoni háborúk végén, 1805-ben Bajorország fennhatósága alá került, és a terület csak újabb vérzivataros évtized elmúltával, 1814-ben egyesült ismét a Habsburg Birodalommal.

Ha a túrák után nehezünkre esik elszakadni a hegyektől, könnyű levezető sétát lehetünk Trafoi felől a Három-forrás irányába. A hegyektől a sátor lebontása után sem könnyű szabadulni. Amennyiben a Keleti-Alpok legmagasabban fekvő aszfaltozott útján, a Passo dello Stelvio (Stilfser Joch) felé kívánunk továbbindulni, a számtalan hajtókanyar mellett legyünk tekintettel a kerékpáros túrázókra. A hágó tetejére érve a biciklisek márkás gépeikről lepattanva ölelkeztek össze és gratuláltak egymásnak. Számukra talán olyan névig menni ezen a nem mindennapi útvonalon, mint amilyen nekünk az Ortler megmásítása volt. ■

Látkép az Ortlerről